

Wat is de beste manier om het oogstvolume te bepalen, zodat zowel de kopende als verkopende partij hier vertrouwen in hebben en tevreden zijn met de uiteindelijke afrekening? Deze vraag kwam naar voren tijdens de excursie 'Kijken bij collega's' op 26 november 2015 in 'Het Willemsbos' nabij Nunspeet. Bosbeheerder Jaap Beekhuis gaf tijdens de excursie uitleg over het kostenneutrale beheer van dit bosgebied. Een van de punten waarop Beekhuis kosten bespaart, is het houtmeten voorafgaand aan de oogst.

Bos voor grofwildbeheer en houtproductie
'Het Willemsbos' is een bosgebied van 200 hectare gelegen langs de A28 nabij Hulshorst. Het is een voormalige ontginning van heide en stuifzand. Belangrijkste boomsoorten zijn grove den (60%), douglas (25%), lariks (10%). De huidige eigenaar heeft het bezit voornamelijk aangekocht als jachtdomein. Houtproductie en grofwildbeheer zijn dan ook de hoofddoelstellingen. De uitdaging voor bosbeheerder Beekhuis is het bos budgetneutraal te beheren met het streven naar een acceptabel rendement. Jaarlijks worden ca. 80 uren besteed aan vnl. bosbeheer; bleswerk, organiseren van de houtverkoop, inzichtelijke administratie en controle bij exploitatie en wegenherstel.

Besparen op houtmeten
Eén van de kostenposten waar Beekhuis op bespaart, is het houtmeten voorafgaand aan de oogst en verkoop. Zijn methode is gebaseerd op "verkoop op stam en in de roes" via een onderhandse inschrijving. Er zijn dus geen kosten van het meten van hout op stam, het meten van geveld langhout, stapelmetingen en het kuberen daarvan. Hij gaat als volgt te werk. Tijdens het blessen wordt van iedere gebleste boom de dbh genoteerd. Vervolgens worden 3 à 4 erkende houthandelaren uitgenodigd voor een onderhandse inschrijving. Deze bedrijven krijgen een blesstaat met per afdeling de boomsoort, het aantal bomen, de exacte gemiddelde dbh en de werkhoutlengte (indicatie m.b.v. Nikon Forestry Pro). Beekhuis: "Met deze data kan de houthandel optimaal gebruik maken van de eigen expertise. Juist zij hebben de kennis en ervaring om het volume scherp te calculeren en met een concurrerende bieding te komen, dus is er optimale marktwerking". Beekhuis: "Uitgangspunt is vertrouwen in de gecertificeerde houthandel als betrouwbare partner. Ik geloof namelijk niet in het risico van onopgemerkt verdwijnen van wat ongebleste bomen." Hoewel deze methode door meer beheer-

foto Bergman Beheer Advies

Houtmeten voor de verkoop – hoe en op welk punt?

— Casper de Groot

ders wordt toegepast, waren de meeste aanwezigen van mening dat de beheerder op deze manier teveel op de houthandel vertrouwt en er financieel op zou kunnen inleveren bij de houtverkoop.

Richtlijnen voor het meten van inlands rondhout

Gebruikelijk in Nederland is dat de boseigenaar het houtvolume voor de verkoop bepaalt. Om te komen tot een uniforme en controleerbare indeling en meting van rondhout ten behoeve van de houtverkoop, heeft het Bosschap in 1985 'Richtlijnen voor het meten en indelen van inlands rondhout' opgesteld, die in 2002 zijn herzien. Aanleiding hiervoor waren onder andere veranderde meetomstandigheden (versterkte inzet van de sortimentsmethode) en de introductie van nieuwe meetapparatuur zoals de elektronische boomklem. Ook werd toen (2002) vastgesteld dat men regelmatig, al dan niet bewust, eigen interpretaties op meetwijzen toepaste. Zo werd geconcludeerd dat vrijwel niemand het volgens de richtlijnen vereiste aantal modelbomen veld bij meting op stam. In het document zijn aparte richtlijnen opgenomen voor meting van:

- geveld langhout;
- gestapeld en gekort hout;
- hout op stam.

Aan het schatten op stam (meestal met de 'methode Dik'), tegenwoordig in de praktijk meestal toegepast, werd duidelijk minder waarde toegedicht. De werkhoutlengte en het oppervlak op het midden van de stam worden immers niet

gemeten aan vooraf geveld modelbomen. En doordat de diameters worden gekwadeerd kunnen er behoorlijke verschillen ontstaan. Een goede meting of schatting is van belang omdat in de bepalingen van de algemene voorwaarden van het Bosschap (1994) is opgenomen dat "indien het contractuele volume is vastgesteld door raming en de af te rekenen hoeveelheid wordt gemeten op stam, geveld of door uitlossing, dient de koper een verschil van 15% te accepteren. Bij afwijking groter dan 15% naar boven kunnen de verkoper en de koper levering en afname overeenkomen, tenzij de koper afziet van afname van het meerdere."

Hoe en waar hout te meten?

Deze excursie en de wijze van houtmeten in de huidige bosbeheerpraktijk roepen een aantal vragen op. Wat is de economisch meest interessante werkwijze; schatten en afrekenen op basis van uitlossingsbonnen, meten op stam, meten van rolstapels, etc.? Levert schatten of meten door de boseigenaar inderdaad financieel weinig extra op? Is afrekenen enkel op aflossingsbonnen betrouwbaar? Moet de expertise van de houthandel meer worden benut? En moeten de richtlijnen van het Bosschap na 14 jaar weer eens worden aangepast omdat de omstandigheden met betrekking tot houtmeten wederom zijn veranderd? In een tijd waarin de economische functie van het bos weer belangrijker is, zou een uitgebreide analyse van de wijze houtmeten aan te bevelen zijn.

Kijk voor een uitgebreider verslag van de excursie en deze discussie op www.knbv.nl.